

Secundus de anima.

in potētia est de substantia patris. Si queratur in qua digestionē accipitur semen. Dicitur q. in. 3. ex superfluo. Ad aliud dicitur q. egritudines filiorum pueniunt ex indispositione seminis propter egritudinem parentum. Si dicatur sicut semen est ex superfluo sic etiam capilli. Sed in capillis hominis est anima rationalis: quia crescunt: ergo est in eis anima. Et non nisi rationalis cum in homine sit tantum una anima. Et hoc dicit S. Th. in. 4. d. 4. q. 1. ar. 2. q. 3. ad. 3. Sed ex hoc satis patet q. non est simile de semine: quia semen non crescit concedo tamen q. in embione est anima unde philosophus dicit q. embryo primo vivit vita plante. Sed contra planta habet ramos et radices. Non autem embryo. Dicendum q. hoc non est semper verum ut patet de ossibus in quibus est vita plante id est anima vegetativa. Si queratur an embryo sit animal videatur. S. Th. de potentia. q. 3. ar. 9. ad. 9. et 10. Dicit tamen ibidem ad. 16. q. virtus formativa que in principio est in semine manet adveniente anima rationali et que prius fuit formativa corporis sit post modum corporis reactiva. Sed aliter videtur prima par. q. 16. ar. 1. ad quartum.

Ad tertium sic proceditur videtur q. sensus non sit potētia passiva: quia quod est principium suarum operationum est potentia activa. Sed sensus est principium operationis et agendi. Et sensationis: ergo est potentia activa. Sed contra est philosophus.

Respondeo dicendum q. duplex est potentia scilicet essentialis que est ad actum primum et sic ille qui nichil scit est in potentia ad sciendum. Alia est accidentalis et sic ille qui habet habitum scientie dicitur habere actum in potentia. Prima vocatur remota. 2. proxima. Et cum prima fiat habitus oppositus. Non autem cum secunda. **T**unc dicitur q. sensus est potētia passiva. Patet quia sensus recipit species sensibiles ab obiecto. Sed recipere est quoddam pati. Pro quo notandum q. duplex est passio scilicet corruptiva et perfectiva: corruptiva est receptio forme in subiecto cum abiectioe alicuius perfectionis ut cum aqua calefit. Perfectiva vero opposito modo diffinitur ut cum quis sit sciens et talis passio non est proprie alteratio sed improprie. Unde in tertio de anima dicitur q. intelligere est quoddam pati secundum q. exire de ocio in actum est novum genus alterationis ut dicit S. Th. in. 1. d. 37. q. 4. ar. 1. ad. 2. Si dicatur intellectus mutatur de contrario in contrarium scilicet de errore in scientiam vel econverso: ergo ibi est proprie motus: negatur consequentia: quia accidit scientie q. error precesserit. Sed contra accidit coloris q. frigiditas precesserit: ergo motus ad calorem non est proprie alteratio. Sed de hoc. 7. phi. Secundo probatur: quia si sensus esset potentia activa tunc posset sentire sine obiecto: quia quando patiens est activum virtus activa sufficiens est seipsa ad agendum sicut ignis ad calefaciendum ita q. si ignis esset patiens tunc etiam posset comburere se si est activus. Et si queratur a quo reducitur sensus de pot. ad actum. Dicendum q. a proprio obiecto quod est movens et agens respectu sensus. Si autem queratur a quo produciatur ista potentia dicendum q. a generante vel fluente ab anima ut supra tactum est. Preterea sciendum q.

sensus in actu non est ipsa sensibilia ita q. ex eis componatur sicut putabant antiqui: quia alias sensus posset sentire sine obiecto per suas partes ex quibus componitur.

Circa hec S. Th. movet tres disputationes. Prima an ille qui accipit scientias fiat semper sciens a magistro et patet q. non de primo sciente: quia alias pcederetur in infinitum. Dicendum q. ibi semper est doctor extrinsecus vel intrinsecus scilicet intellectus agens vel lumen naturale ut cum quis per seipsum invenit scientiam. Secundo dubitatur an sensus sit singularium tantum scientia vero universalium. Dicendum q. sensum esse universale potest dupliciter intelligi uno modo quo ad suam operationem sentiendi et sic est singularium unde nihil videt nisi singulare.

Alio modo quo ad potentiam. Et hoc dupliciter scilicet subiective et tunc notum est q. potentia sensitiva est singularis: alio modo obiective. Et hoc dupliciter scilicet per se et sic est singularium: quia est virtus in organo corporali existens et ideo materialiter recipit similitudinem obiecti. Et per consequens singulariter. Alii dicunt q. si in sensu consideretur ratio obiecti tunc sensus est universalium: Alias non esset una potentia visiva omnium colorum. Tamen si consideretur obiectum ipsum quod sentitur sic sensus est singularium.

Preterea notandum quia potentie cognoscunt per actus ideo videndum est de actibus potentiarum an scilicet sint entia pure absoluta vel includentia respectum ut puta an intellectus et volitio et visio significant qualitatem an respectum ad potentiam ut obiectum et non insisto pro nunc an actus intelligendi sit idem cum verbo vel specie intelligibili. Supponimus ista tria realiter distinguere videtur dicendum q. isti actus scilicet volitio et visio sint entia absoluta quia potentia est eiusdem generis cum suo actu: sed sensus est qualitas absoluta: ergo et visio. Item ista perfecta creatio hominis non est relatio sed in operatione intellectus est hominis beatitudo secundum philosophum 10. ethic. ergo non est formaliter relatio. Verum est tamen q. scientie ad scibile potest esse relatio et similiter visionis ad visibile unde ista nomina videntur esse relativa secundum dicta. Nec potest concipi visio in esse visionis nisi cum aliquo respectu ad obiectum quod per ipsam attingitur. Et ideo. 7. phi. dicitur q. ad habitum non est per se motus quia est relativum. Et propter hoc quidam dicunt si deus corrumpere visibile conservando in oculo omnem qualitatem absolutam non amplius esset visio propter defectum connotati quod est respectus. Item notandum pro. 3. objectionem qua queritur an universale habeat esse in anima dicit S. Th. q. universale dupliciter accipitur. Primo pro ipsa natura communi prout subsacet intentioni universalitatis. Alio modo consideratur secundum se et absolute et hoc dupliciter. Primo secundum suum esse materiale quod habet in materia naturali. 2. secundum esse immateriale secundum quod est in intellectu. Penultimo modo non potest ei advenire intentio universalitatis sed secundum q. abstrahitur a materia naturali individuali non realiter ut platonici ponunt. Sed per intellectum qui prima operatione intelligit naturam non apprehendens principia individuantes et accidentia particularia. Quidam querunt an acquisitio speciei in visu et ipsum videre sint due mutationes et an visio et spe-